

اثربخشی کمیته حسابرسی و کارایی بانک با ریسک پذیری در بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

دکتر علی رضایی

استادیار گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

Ali.rezaei2006@yahoo.com

ملیکا شیرین زاده کمال آباد

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).

melika.sh205020@gmail.com

شماره ۸۴ / پاییز ۱۴۰۲ (جلد اول) / صص ۲۱۳-۲۳۳
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره ششم)

چکیده

یک سیستم بانکی سالم و سودآور به گونه ی بهتری می تواند در مقابل شوک های اقتصادی مقاومت کرده و نقش پررنگ تری در پایداری و ثبات سیستم مالی ایفا کند. کمیته حسابرسی جهت انجام نقش نظارتی و حفاظت از منافع سهامداران باید مستقل از مدیریت سازمان باشد از طرفی با توجه به اینکه کمیته حسابرسی یکی از سازوکارهای راهبری شرکتی است، در رابطه با پیش و راهبری کیفیت اطلاعات واحدهای تجاری نقش اساسی دارد. در این راستا پژوهش حاضر درصدد بررسی اثربخشی کمیته حسابرسی و کارایی بانک با ریسک پذیری در بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. برای این منظور ۹ بانک طی دوره ۱۳۹۱-۱۴۰۰ با استفاده از داده های سالیانه مورد بررسی قرار گرفت؛ با بهره گیری از روش رگرسیون چند متغیره با نرم افزار استاتا مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. این پژوهش از نظر ماهیت و روش توصیفی و از نظر هدف، یک پژوهش کاربردی بوده و از آنجایی که در پژوهش حاضر وضعیت موجود متغیرها با استفاده از جمع آوری اطلاعات، از طریق اطلاعات گذشته مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است، در ردیف مطالعات توصیفی و از نوع پس رویدادی گنجانده می شود. نتایج نشان داد: بین دوره تصدی حسابرس، اندازه حسابرس و تخصص حسابرس با ریسک پذیری بانک رابطه مستقیم معناداری وجود دارد. همچنین بین کارایی بانک و ریسک پذیری بانک رابطه مستقیم معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: اثربخشی کمیته حسابرسی، کارایی بانک، ریسک پذیری.

مقدمه

یک سیستم بانکی سالم و سودآور به گونهی بهتری میتواند در مقابل شوکهای اقتصادی مقاومت کرده و نقش پررنگ تری در پایداری و ثبات سیستم مالی ایفا کند. تبیین عوامل مؤثر بر عملکرد سیستم بانکی از جمله زمینه های مورد علاقه پژوهشگران دانشگاهی مدیران سیستم بانکی ناظران پولی و فعالان اقتصادی است (العیتان و بنی خالد، ۲۰۱۹). در همین راستا ریسک اعتباری و ورشکستگی به دلیل ارتباط با فعالیت های عملیاتی بانکها در زمینه های وامها معامله های بین، بانکی اوراق، قرضه معامله های، ارز سهام عادی معامله های اختیار صدور ضمانت نامه و سوآپ یکی از مهمترین ریسکهای موجود در نظام بانکی است و در بیشتر مواقع زیان مربوط به ریسک اعتباری و ورشکستگی از سایر ریسکها بیشتر است ریسک به عنوان یک تهدید فعالیت بانکها را تحت تأثیر قرار و در این میان ریسکهای مذکور به دلیل ناشی شدن از مهمترین عملیات بانکی یعنی اعطای وام و تسهیلات از اهمیت دو چندان برخوردار است (ژو و همکاران، ۲۰۲۱).

ریسک اعتباری به عنوان یکی از مهم ترین عوامل تأثیرگذار بر سلامت سیستم بانکی با زیانهای ناشی از عدم بازپرداخت یا بازپرداخت با تاخیر اصل یا فرع وام از طرف مشتری ریسک اعتباری مرتبط می باشد در تعریفی دیگر ریسک اعتباری عبارت است از احتمال تعویق مشکوک بودن وصول یا عدم وصول تسهیلات ارائه شده به مشتریان است به عبارتی ریسک اعتباری ریسکی است که بر اساس آن قرض گیرنده وجه قادر به پرداخت اصل و فرع (وام) خود طبق شرایط مندرج در قرارداد نمی باشد؛ یعنی مطابق این ریسک، بازپرداختها یا با تأخیر انجام شده و یا وصول نمی شوند (بوسله و همکاران، ۲۰۱۸). وجود چنین ریسکی، عملکرد بانک ها را می تواند به صورت نامطلوب متأثر کند بنابراین بانک ها برای ادامه حیات خود باید ریسک ها را کنترل نموده و اثرات نامطلوب آن را کاهش دهند که برای این، کار بررسی اثر گذاری ریسک اعتباری بر عملکرد بانک ضرورت دارد (سوسینلی و همکاران، ۲۰۱۸).

یکی از مهمترین منشاء ریسک اعتباری و ورشکستگی ذخیره مطالبات مشکوک الوصول می باشد که میتواند در یک موسسه مالی با ناکارایی قابل ملاحظه ای مواجه گردد طبق تعریف منظور از کارایی ذخیره مطالبات مشکوک الوصول پیش بینی بهینه و مطلوب مطالبات لاوصول در آینده است به نحوی که بهترین انعکاس را در صورتهای مالی از نظر شفافیت و کیفیت سود و سرمایه گزارش شده داشته باشد (آناندار جان و همکاران، ۲۰۰۵) به بیان دیگر، ذخیره مطالبات مشکوک الوصول کارا، ذخیره ای است که کمتر از ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بهینه نباشد. بنابراین بدیهی است ذخیره مطالبات مشکوک الوصول ناکارا ذخیره ای است که کمتر از ذخیره مطالبات بهینه تعیین شده باشد. به همین جهت حد بهینه ذخیره مطالبات مشکوک الوصول باید براساس نسبت زیان حاصل از سرمایه گذاری بر دارایی ها نسبت سپردهها به داراییها، نسبت داراییهای موزون شده به ریسک به داراییها نسبت داراییهای جاری به دارایی ها و کل تسهیلات بر داراییها معین گردد (تسای لین به ۲۰۱۰).

از سوی دیگر آبرناتی و همکاران (۲۰۱۴) معتقدند که ایفای نقش مطلوب کمیته حسابرسی مستلزم ترکیب مناسبی از ویژگی هایی است که اعضای این کمیته باید از آنها برخوردار باشند به عنوان نمونه بازنگری ادبیات نشان می دهد که ویژگی استقلال اعضای کمیته حسابرسی منجر به افزایش فرصت های رشد و کاهش گزارش زیان های متوالی (کلین، ۲۰۰۲) و همچنین بهبود افشاء و ارائه اطلاعات درباره وضعیت مالی شرکتهایی که با بحران مالی روبرو هستند (کارسلو و نیل، ۲۰۰۳) شده است. در ادبیات پژوهش سنگ بنای اثر بخشی کمیته حسابرسی (آبرناتی و همکاران، ۲۰۱۴) (کوهن و زاروین، ۲۰۱۱) و همچنین عامل بازدارنده در فرصت طلبی و منفعت طلبی مدیران با انسال و شرما (۲۰۱۶) استقلال اعضای آن به شمار میرود بیزلی (۱۹۹۶) معتقد است که یک کمیته حسابرسی مستقل کمتر قربانی موارد مرتبط با ریسکهای موسسات مالی می شود در همین راستا ابوت و پارکر (۲۰۰۰) نیز بیان میکنند در واحدهای اقتصادی که دارای اثر بخشی کمیته حسابرسی هستند احتمال کمتری وجود دارد که با ریسکهای مختلف مواجه شوند. پومروی (۲۰۰۸) نیز معتقدند هر چه کمیته حسابرسی اثر بخش باشد عملکرد آنها مطلوب تر است.

بیان مساله

هر کشور بر اساس عواملی نظیر چارچوب قانونی، ساختار شرکتی و سیستم های مالی، یک مجموعه رویه های حاکمیت شرکتی منحصر به فرد خود را داراست. هدف از حاکمیت شرکتی جلوگیری از بی انضباطی در فعالیت مدیران شرکت ها است. حاکمیت شرکتی کارکردی نزدیک با مدیریت ریسک داشته، و در واقع مجموع اقدامات پیشگیرانه است. حاکمیت شرکتی تعیین کننده ساختاری است که به موجب آن، اهداف سازمان تدوین و ابزار دستیابی به این اهداف و نظارت بر عملکرد، مشخص می شود.

بحث حاکمیت شرکتی بعد از بحران مالی اخیر اهمیت بسزایی یافته است. نقش حاکمیت شرکتی از چند جهت دارای اهمیت است. اول اینکه بر قراری حاکمیت شرکتی باعث می شود که منابع کمیاب در اقتصاد به صورت کارا استفاده شود. دوم اینکه منابع به سمت سرمایه گذارهای کارا تخصیص یابند. سوم اینکه حاکمیت شرکتی به مدیران کمک می کند که بر بهبود عملکرد بنگاه تمرکز کنند. چهارم حاکمیت شرکتی به مدیر عامل یا هیئت مدیره در انتخاب بهترین ابزار برای کنترل منابع کمیاب کمک می کند. پنجم حاکمیت شرکتی نهادها را مجبور به پذیرش مقررات می سازد. همچنین ثبات سیستم بانکی به چهار دلیل دارای اهمیت است. اول اینکه یک سیستم بانکی باثبات محیط مناسبی را برای جذب سپرده ها فراهم می کند. دوم اینکه به انتقال سیاست پولی کمک می کند. سوم سیستم بانکی باثبات، واسطه مالی کارا ایجاد می کند و آن را قادر می سازد که در تخصیص منابع به سرمایه گذارها موفق تر عمل نماید و در نتیجه می تواند باعث بهبود رشد اقتصادی و سرمایه گذاری شود. چهارم وجود سیستم بانکی باثبات باعث افزایش کارایی عملکرد سیستم بانکی و بهبود توزیع منابع در اقتصاد می شود (تقوی و همکاران، ۱۳۹۲).

به دلیل وجود ارتباط سیستم بانکی و سیستم کلان اقتصادی، برقراری حاکمیت شرکتی در بانکها دارای اهمیت است. البته باید اذعان نمود برقراری حاکمیت شرکتی در بانکها متفاوت از برقراری آن در سایر نهادهای مالی می باشد. پیچیدگی فعالیت بانکها، عدم تقارن اطلاعات را افزایش می دهد و قدرت سهامداران را برای مدیریت بانک کاهش می دهد. بانکها نقش اصلی تأمین منابع مالی را در کشورهای در حال توسعه بر عهده دارند. همچنین آنها بنگاه هایی هستند که به دلیل سپرده های دریافتی از مشتریان نسبت بدهی به دارایی بالایی دارند. بنا به دلایل ذکر شده آنها بیشتر تحت تأثیر مقررات هستند به طوریکه باید پاسخگویی بیشتری نسبت به حقوق سپرده گذاران داشته باشند، ریسک خود را کاهش دهند و ثبات سیستم پرداخت را تضمین نمایند. مقررات حاکمیت شرکتی در زمینه تجدید ساختار مالکیت بانک باعث کاهش ریسک سیستماتیک شده و ممکن است با هدف اصلی سهامداران مبنی بر افزایش ارزش سهم متفاوت باشد. یک تضاد منافع درون بانک بین سپرده گذاران و سهامداران وجود دارد. سهامداران می خواهند وارد پروژه های پر ریسک شوند و ارزش سهام خود را در مقابل افزایش هزینه سپرده گذاران افزایش دهند. برای جلوگیری از بحران بانکی و افزایش اعتماد سپرده گذاران و همچنین جلوگیری از ورشکستگی سیستم بانکی، سپرده گذاران کوچک بیمه می شوند و بانکها بیشتر نظام مند می شوند. به نظر می رسد اجرای حاکمیت شرکتی در بانکها به بهبود عملکرد بانک کمک نماید، اما برقراری و اجرای حاکمیت شرکتی خوب بدون برقراری مکانیسم کنترل داخلی مناسب نظیر داشتن بخش نظارتی مقتدر و اعمال کنترل توسط هیئت مدیره مستقل و سهامداران امکان پذیر نیست (تقوی و همکاران، ۱۳۹۲).

از نظر تاریخی در اوایل دهه ۱۹۸۰ میلادی مشخص شد که تشدید پدیده ریسک در حوزه عملیات مالی و اعتباری خارجی نقش عمده ای در ایجاد بحران های اقتصادی ایفا می کند. پس از بروز اولین نشانه های ناشی از بی توجهی کشورها به عامل ریسک که در قالب انواع بحران های مالی در کشورهای مختلف ظاهر شد، این فکر تقویت شد که لازم است ترتیبات مالی و نظارتی ویژه ای مورد توجه قرارگیرد تا از طریق تقویت بنیادهای مالی و سرمایه مؤسسات مالی کشورها، امکان پیشگیری از بی ثباتی مالی و به تبع آن بی ثباتی بخش اقتصادی فراهم شود (شمس آبادی و همکاران، ۱۳۹۲).

با تکیه بر مطالب فوق پژوهش حاضر درصدد بررسی تاثیر حاکمیت شرکتی در نظام بانکی بر ریسک و کارایی بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد.

پیشینه پژوهش

یاری و باغومیان (۱۴۰۰) توانایی مدیریتی و رفتار ریسک پذیری شرکت. یکی از مهم ترین وظایف پیش روی مدیران، تصمیم گیری است. زندگی امروز در حالی ادامه می یابد که سایه افکنی شرایط عدم اطمینان بر کلیه امور، به علل مختلف

فرآیند تصمیم گیری را به کلی متحول ساخته است. شرکت ها نیز در طول عمر اقتصادی خود با عوامل مختلفی که غیر قابل پیش بینی است، روبه رو هستند و این مدیران هستند که تصمیم های نهایی لازم را اتخاذ می کنند. مدیران مانند سایر افراد جامعه دارای ویژگی های فردی، استعدادها، رغبت ها، تمایل ها، نگرش ها و نظام ارزشی متفاوتی هستند که می تواند بر سیاست های شرکت اثرگذار باشد. پژوهش حاضر جهت ایجاد شواهدی مبنی بر تاثیرگذاری توانایی مدیریتی بر رفتار ریسک پذیری شرکت ها صورت پذیرفته است. در این راستا، صورت های مالی ۱۶۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۷ مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است. توانایی مدیریتی با استفاده از الگوی دمیرجیان و همکاران (۲۰۱۲) اندازه گیری شده است. همچنین، برای اندازه گیری رفتار ریسک پذیری شرکت ها از دو متغیر انحراف معیار نرخ بازده دارایی ها و نسبت مخارج سرمایه ای به کل دارایی ها استفاده شده است. برای آزمون فرضیه ها نیز از رگرسیون چندگانه با داده های ترکیبی استفاده شده است. یافته های پژوهش نشان داد که توانایی مدیریتی رابطه مثبت و معناداری با انحراف معیار نرخ بازده دارایی ها و نسبت مخارج سرمایه ای به کل دارایی ها دارد.

حیدری نژاد و همکاران (۱۴۰۰) ارتباط بین اثربخشی کمیته حسابرسی و ریسک حسابرسی را بررسی کردند. پژوهش های کیفی شاخص های متعددی از اثربخشی کمیته حسابرسی را شناسائی نموده است که در حال حاضر در مقررات و الزامات جاری مرتبط با کمیته حسابرسی وضع نشده اند. پژوهش حاضر در گام اول در راستای دستیابی به شاخص های کلیدی اثربخشی کمیته حسابرسی به بررسی دیدگاه حسابرسان مستقل پرداخته است. در گام دوم پژوهش به بررسی ارتباط بین اثربخشی کمیته حسابرسی مبتنی بر لیست حسابرسان مستقل (منتج از گام اول پژوهش) و اثربخشی کمیته حسابرسی مبتنی بر الزامات قانونی با ریسک حسابرسی از دیدگاه شرکا و مدیران موسسات حسابرسی پرداخته شده است. روش انجام پژوهش همبستگی و با استفاده از رگرسیون لجستیک می باشد. براساس نتایج، بین ویژگی های کمیته حسابرسی مبتنی بر الزامات قانونی و ریسک حسابرسی رابطه منفی معنادار وجود دارد. همچنین بین ویژگی های کمیته حسابرسی مبتنی بر لیست منتخب حسابرسان و ریسک حسابرسی رابطه منفی معناداری وجود دارد. بااین تفاوت که در شرکت های با ریسک پائین نسبت ویژگی های اثربخشی کمیته حسابرسی مبتنی بر لیست منتخب حسابرسان تقریباً نزدیک به دو برابر این نسبت در شرکت های با ریسک بالا بود. براین اساس می توان اظهار نمود که حسابرسان مستقل در ارزیابی ریسک حسابرسی مشتریان اهمیت بیشتری به ویژگی های کمیته حسابرسی اثربخش مبتنی بر لیست منتخب حسابرسان در مقایسه با لیست مبتنی بر الزامات قانونی می دهند.

شاه آبادی و صالحیان (۱۳۹۹) به ارزیابی کارایی شعب بانک توسعه صادرات ایران پرداختند. در اندازه گیری کارایی، ترکیب روش شبکه عصبی مصنوعی و روش تحلیل سلسله مراتبی یکی از بهترین روش هایی است که مشکلات مربوط به روش های سنتی و شبکه عصبی مصنوعی از قبیل: عدم توانایی آنها برای در نظر گرفتن شاخص های ورودی و خروجی چندگانه، ادغام نمرات کارایی و حصول رتبه بندی جامع شعب در ارزیابی کارایی واحدهای دارای چند خروجی و... را ندارد. لذا پژوهش حاضر با ترکیب روش شبکه عصبی مصنوعی و روش تحلیل سلسله مراتبی با بکارگیری دیدگاه واسطه گری، متغیرهای کل سپرده ها، هزینه های جذب منابع، هزینه های عملیاتی به عنوان ورودی و کل تسهیلات، سود ناشی از تسهیلات و درآمدهای غیرتسهیلاتی (کارمزد) به عنوان متغیرهای خروجی به اندازه گیری، ارزیابی و مقایسه کارایی شعب بانک توسعه صادرات ایران طی سال های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۳ می پردازد. نتایج این مطالعه نشان می دهد، از بین شعب مورد ارزیابی بر اساس معیار کارایی جامع در سال های ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۷ شعبه مرکزی و از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۳ شعبه زنجان کاراترین شعبه محسوب گردیده اند.

علوی و قائمی (۱۳۹۶) آسیب شناسی کمیته های حسابرسی را بررسی کردند. تشکیل کمیته های حسابرسی در سالهای اخیر یکی از مهمترین اقدامات شرکتها در راستای راهبری بنگاه است. به دنبال تصویب منشور کمیته حسابرسی توسط

سازمان بورس و اوراق بهادار اظهار نظرهای متعددی در رابطه با کارکردها و اثربخشی واقعی آن ارائه شده است. اکنون نیز با گذشت چند سال از تشکیل کمیته ها این موضوع از اهمیت بیشتری برخوردار شده است. بسیاری از خبرگان و پژوهشگران معتقدند کمیته های حسابرسی با موانع متعددی در راه دستیابی به اهداف خود مواجه است و باید آسیب ها و چالش هایی که مانع عملکرد اثربخش کمیته های حسابرسی است شناسایی شود. پژوهش حاضر که در زمره پژوهش های پیمایشی است، با انجام مصاحبه و مرور بر پژوهش های گذشته اقدام به تهیه و آزمون پرسشنامه با استفاده از اطلاعات واقعی کمیته های حسابرسی نموده است. جامعه و نمونه آماری شامل اعضای کمیته های حسابرسی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران می باشد. تعداد پاسخ دهنده های پرسشنامه های کمیته حسابرسی پس از ۳ مرتبه ارسال ۶۲ نفر می باشند. یافته های آزمون پرسشنامه ها نشان می دهد ضعف نظارت سازمان بورس و اوراق بهادار بر کمیته های حسابرسی اعم از نظارت بر استقلال اعضا مه مترین آسیبی است که کمیته های حسابرسی را تهدید می کند. اگر چه ناکافی بودن حقوق، مزایا و پاداش و همچنین عدم استفاده از استانداردهای PCAOB از عوامل آسیب زای دیگر به حساب می آید. علاوه بر این نتایج حاصل نشا ندهنده این است که برای بهبود کارکرد کمیته ها بهتر است بر انتخاب اعضا نظارت شود، منشور کمیته هر سال مورد بازنگری واقع شود و پاداش مناسب مانند اعضای هیئت مدیره برای اعضا مدنظر قرار بگیرد.

محمود آبادی و زمانی (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی رابطه میان ریسک پذیری شرکت و عملکرد مالی با تاکید بر سازوکارهای راهبری شرکتی پرداختند. نتایج پژوهش آنان با بررسی ۱۰۱ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سالهای ۱۳۸۴ الی ۱۳۹۱ نشان داد که میان میزان ریسک پذیری شرکتها و عملکرد مالی آنها رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

معظمی گودرزی و همکاران (۱۳۹۳) با ارزیابی کارایی نسبی و رتبه بندی ۱۷ شعب بانک رفاه استان لرستان به روش تحلیل پوششی داده ها و مقایسه نتایج آن در سال ۱۳۸۹ بیان داشتند، از بین ۱۷ شعبه بانک رفاه استان لرستان تعداد ۱۱ شعبه کار (۶۵ درصد شعب) و ۶ شعبه ناکارا تشخیص داده شده اند که رتبه بندی شعب ناکارا نیز با توجه به اندازه کارایی آنان صورت پذیرفته است.

مسگرپور امیری و بدا الله زاده طبری (۱۳۹۳) با استفاده از تحلیل پوششی داده و بررسی ارتباط آن با نسبتهای مالی به ارزیابی کارایی ۲۰ بانک دولتی و خصوصی در سال ۱۳۹۰ پرداخته اند. نتایج یافته ها نشان میدهد تعداد ۹ واحد از ۲۰ واحد کارا و مابقی ناکارا شناخته شده اند. از بین ۸ نسبت مالی مطرح شده نسبت کفایت سرمایه، نسبت سودآوری، نسبت مدیریت و نسبت کیفیت دارایی رابطه مستقیمی با کارایی دارند.

هادی نژاد دارسرا و همکاران (۱۳۹۲) با استفاده از روش تحلیل پوششی داده ها به ارزیابی عملکرد ۱۸ بانک دولتی و خصوصی طی دوره ۱۳۸۹-۱۳۸۸ بر اساس شاخص های خدمات الکترونیکی پرداختند. نتایج بررسی کارایی مقیاس و محاسبات آن در پایان سال مالی ۱۳۸۹ حاکی از آن است بانکهای رفاه، سامان ملی ایران، پاسارگاد، سینا، سرمایه، صادرات، تجارت، سپه پارسیان، ملت، مسکن، کشاورزی و اقتصاد نوین فاقد کارایی مقیاس بوده اند. همچنین بانکهای توسعه صادرات کارآفرین، پست بانک و صنعت و معدن به عنوان بانکهای کارا شناسایی گردیدند و در بین این چهار بانک کارا با استفاده از روش اندرسون- پیترسون بانک توسعه صادرات به عنوان بانک ممتاز در ارائه خدمات الکترونیکی در سال ۸۹ شناسایی گردیده است.

قلیچی و همکاران (۱۳۹۱) با توجه به لزوم و اهمیت مطالعه کارایی (عملکرد) بانکها، جهت شناسایی واحدهای ناکارا و برنامه ریزی برای بهبود عملکرد بانک ها، سعی بر آن داشته اند تا کارایی فنی ۲۱ شعبه از شعب بانک پارسیان را با استفاده از روش تحلیل پوششی داده ها تحت فرضهای بازده ثابت و متغیر نسبت به مقیاس تحت بررسی قرار دهند. نتایج به در به

دست آمده حاکی از آن است که در حالت بازده ثابت نسبت به مقیاس یک شعبه از شعب بانک پارسیان (بلوار کشاورز) و مرکزی و در حالت بازده متغیر نسبت به مقیاس شش شعبه از شعب موجود بلوار کشاورز، مرکزی ساپکو ایران زمین، الهیه و نازی آباد دارای کارایی فنی صد در صد شناخته شده و کارایی فنی سایر شعب کمتر از صد در صد است. همچنین نتایج بیانگر آن است میانگین کارایی فنی شعب در حالت بازده ثابت نسبت به مقیاس ۷۲/۰ درصد و در حالت بازده متغیر نسبت به مقیاس ۹۴/۰ درصد است.

کوانگ خای نگوین (۲۰۲۲) اثربخشی کمیته حسابرسی، کارایی بانک و ریسک پذیری: شواهد در کشورهای آسه آن را بررسی کردند. این مطالعه به بررسی رابطه متقابل بین اثربخشی کمیته حسابرسی، کارایی بانک و ریسک پذیری در هفت کشور آسه آن برای دوره ۲۰۱۰-۲۰۱۹ می پردازد. با استفاده از روش حداقل مربعات سه مرحله ای ما با بررسی مکانیسم پشت این رابطه به ادبیات رابطه بین اثربخشی کمیته حسابرسی و ریسک پذیری بانک کمک می کنیم. نتایج ما نشان می دهد که اثربخشی کمیته حسابرسی از طریق افزایش کارایی بانک، ریسک پذیری بانک را کاهش می دهد. این مطالعه همچنین نشان می دهد که ارتباط بین اثربخشی کمیته حسابرسی و ریسک پذیری بانک دو جهته است، یعنی اثربخشی بالاتر کمیته حسابرسی باعث کاهش ریسک می شود و بالعکس.

کمال و همکاران (۲۰۲۲) تأثیر اثربخشی کمیته حسابرسی بر نتایج شرکت ها در چین را بررسی کردند. هدف آنها بررسی ادبیات دانشگاهی در مورد تأثیر اثربخشی کمیته حسابرسی بر نتایج مختلف (حسابداری، حسابرسی، حاکمیت و اقتصاد) در چین است. آنها یک بررسی سیستماتیک با استفاده از دستورالعمل های PRISMA انجام داده اند. یافته کلیدی این است که سازمان های نظارتی در چین، مانند کمیسیون تنظیم مقررات اوراق بهادار چین و کمیسیون نظارت و مدیریت دارایی های دولتی، باید نقش فعالی را ایفا کنند که از آنها انتظار می رود تا شفافیت را افزایش دهند. و استقلال کمیته حسابرسی همچنین، شرکت های چینی فهرست شده با موانع نهادی (قدرت مدیر عامل، مالکیت متمرکز و نفوذ دولت) برای اجرای موثر مفهوم وارداتی در چین مواجه هستند. تحقیقات مربوط به اثربخشی کمیته حسابرسی عمدتاً بر دیدگاه های وابسته به آژانس و منابع متمرکز بوده است. نهادهای نظارتی چین باید اصلاحات لازم را برای افزایش اثربخشی کمیته حسابرسی انجام دهند. این مطالعه همچنین مفاهیمی را برای سایر تنظیماتی که مفهوم کمیته حسابرسی را از کشورهای انگلیسی-آمریکایی وارد کرده اند ارائه می کند. این مطالعه با ترکیب یافته های ترکیبی قبلی در مورد ادبیات کمیته حسابرسی در چین و ارائه پیشنهادهایی به تنظیم کنندگان و تحقیقات آینده به ادبیات کمک می کند.

مخلوف (۲۰۲۲) کمیته حسابرسی و مدیریت برداشت در گزارش های مالی سالانه را بررسی کرد. هدف آنها بررسی تأثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر مدیریت برداشت است. این روش مبتنی بر استفاده از تحلیل محتوای گزارش های مالی سالانه است، به عنوان داده های یک مطالعه نمونه ۶۹ شرکتی از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹ که از Amman Stock به دست آمده است. تبادل تحلیل شده است. علاوه بر این، از تحلیل رگرسیون چندگانه بر روی داده های تابلویی استفاده شد. نتایج نشان می دهد که استقلال کمیته حسابرسی، تخصص مالی کمیته حسابرسی و اعضای زن بر مدیریت برداشت تأثیر منفی می گذارد که نشان می دهد این ویژگی ها دستکاری گزارشگری مالی را کاهش می دهد و عملکردهای حسابرسی را کاهش می دهد. مدیریت برداشت با این حال، یافته ها هیچ تأثیر قابل توجهی را برای جلسات کمیته بر روی مدیریت برداشت نشان نمی دهند. به ویژه، کار فعلی برای درک نقش کمیته حسابرسی در ارتقای کیفیت گزارشگری مالی، همراه با اهمیت کمیته حسابرسی در افزایش اعتماد ذینفعان، کاربردی و مفید است. در گزارشگری مالی با توجه به این نتایج، تلاش های نهادهای نظارتی برای ایجاد استراتژی ها و دستورالعمل های اضافی برای اطمینان از اعتماد و اعتبار گزارشگری مالی تشویق می شود. این مقاله برای شرکت هایی که می خواهند کیفیت گزارشگری مالی را بهبود بخشند و تصور مدیریت را کاهش دهند مفید خواهد بود. تأثیر بر خوانندگان گزارشگری مالی علاوه بر این، این مقاله با بررسی تأثیر کمیته های حسابرسی بر

مدیریت برداشت گزارش‌های مالی سالانه کاربران در زمینه بازارهای نوظهور و کشورهای خاورمیانه، به ویژه اردن، به ادبیات مدیریت برداشت کمک می‌کند.

فیروزی و مقنن (۲۰۲۲) هدف آنها بررسی تاثیر موقعیت جغرافیایی اعضای کمیته حسابرسی نسبت به دفتر مرکزی شرکت بر هزینه‌های حسابرسی است. انگیزه آنها روندهای نظارتی و بازار به طور قابل توجهی بر ترکیب هیئت مدیره و کمیته حسابرسی تأثیر گذاشته است. برای اطمینان از اینکه کمیته‌های حسابرسی نقش نظارتی خود را ایفا می‌کنند، مقررات اکنون به استقلال مدیران و سطحی از تخصص مالی نیاز دارند. نیاز به یافتن مدیرانی که این الزامات را برآورده کنند، و همچنین ظهور جهانی شدن و پیشرفت‌های فناوری، شرکت‌ها را به سمت گسترش دامنه فعالیت خود در هنگام جستجوی مدیران سوق می‌دهد. نویسندگان از نمونه‌ای از ۱۵۱۷ مشاهدات سالانه شرکت از شرکت‌های کانادایی از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۷ استفاده می‌کنند. این مطالعه بر تحلیل‌های چند متغیره تکیه دارد. نتایج نشان می‌دهد که در بین اعضای کمیته حسابرسی غیر محلی، حضور مدیران خارجی با هزینه‌های حسابرسی بالاتر همراه است. در مقابل، سایر اعضای کمیته حسابرسی غیر محلی تأثیر متفاوتی بر حق الزحمه حسابرسی ندارند. این اثر در شرکت‌های بزرگ بیشتر دیده می‌شود. علاوه بر این، به نظر می‌رسد که داشتن یک رئیس خارجی کمیته حسابرسی و همچنین اعضای کمیته حسابرسی خارجی که متخصص حسابداری نیستند، بر افزایش حق الزحمه حسابرسی تأکید می‌کند. یک توضیح احتمالی برای این یافته این است که، از طرف عرضه، حسابرسان ریسک بالاتری را به شرکت‌هایی با درصد بالاتری از اعضای کمیته حسابرسی خارجی اختصاص می‌دهند. از طرف دیگر، از طرف تقاضا، شرکت‌هایی با اعضای کمیته حسابرسی خارجی ممکن است تلاش بیشتری برای حسابرسی بخواهند. تجزیه و تحلیل بیشتر نشان می‌دهد که داشتن درصد بالاتری از اعضای کمیته حسابرسی خارجی با احتمال بالاتری برای ارائه مجدد مرتبط است، که نشانه کیفیت پایین حسابرسی است.

مطاری و همکاران (۲۰۱۷) رابطه فعالیت‌های کمیته حسابرسی و سیستم کنترل داخلی را مورد بررسی قرار دادند. آنها ۴ ویژگی کمیته‌های حسابرسی یعنی جلسات کمیته‌های حسابرسی، جلسات بین کمیته‌های حسابرسی با حسابرسان مستقل و حسابرسان داخلی و همچنین بررسی کارهای حسابرسان داخلی را مدنظر قرار دادند. یافته‌ها نشان دادند ویژگی‌های فوق می‌تواند موجب اثر بخشی کمیته‌های حسابرسی شود.

الشاعر و همکاران (۲۰۱۷) رابطه کمیته‌های حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی را در انگلیس بررسی کردند. هدف اصلی آنها، بررسی کیفیت افشای اطلاعات با تمرکز بر نقش کمیته‌های حسابرسی است. در این خصوص آنها از اطلاعات ۳۵۰ شرکت انگلیسی طی سالهای ۲۰۰۷-۲۰۱۱ استفاده کردند یافته‌های آنها نشان می‌دهد شرکت‌هایی که کمیته حسابرسی باکیفیت بالایی دارند، کیفیت افشای اطلاعات و گزارشگری مالی بالاتری دارند. علاوه بر این شرکت‌های بزرگ که دارای سهامداران عمده هستند حجم بالایی از افشای اطلاعات را دارند هر چند که کیفیت کمیته حسابرسی بر حجم افشای اطلاعات تأثیری ندارد.

باهم و همکاران (۲۰۱۶) عوامل تعیین کننده و آثار کمیته‌های حسابرسی را بررسی کردند. آنها بیان میدارند که یافته‌هایشان معیاری برای فعالیتهای واقعی کمیته حسابرسی میباشد. شواهد آنها نشان میدهد منشور کمیته حسابرسی شرکت‌های مختلف از یکدیگر کپی شده است و این موضوع ناخواسته نشان دهنده یک رژیم افشای یکسان و یکنواخت است لیکن در این رابطه افشایی به صورت داوطلبانه انجام نشده است.

ماسلیزا و همکاران (۲۰۱۶) به بررسی اثر بخشی کمیته حسابرسی و هیئت مدیره با مدیریت سود پرداختند. آنها با استفاده از اطلاعات ۲۰۱ شرکت طی سالهای ۲۰۰۴-۲۰۰۹ در مالزی و با بکارگیری رگرسیون چند متغیره به بررسی موضوع فوق‌الذکر پرداختند. یافته‌های آنها نشان میدهد بین اثر بخشی کمیته‌های حسابرسی و هیئت مدیره با مدیریت سود قبل و بعد از اجرای قانون راهبری شرکتی در سال ۲۰۰۷ در مالزی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

استافورد (۲۰۱۶) به بررسی نقش و مسئولیت‌های کمیته های حسابرسی در بخش عمومی پرداخت. پژوهش او با استفاده از مصاحبه نیمه ساختار یافته با روسای کمیته های حسابرسی حسابرسان داخلی و مستقل و همچنین مدیران مالی صورت گرفت. یافته های او نشان می دهد نقش کمیته های حسابرسی در بخش عمومی فراتر و گسترده تر می باشد. علاوه بر این آگاهی نسبت به کمیته ها بیشتر شده است. همچنین نقش کمیته ها به جای تاکید بر وظایف و داشتن صرفاً یک رهنمود به جایگاه و رویکردی استراتژیک رسیده است.

فرضیه پژوهش

- فرضیه اول: بین دوره تصدی حسابرس و ریسک پذیری در بانک رابطه وجود دارد.
فرضیه دوم: بین اندازه حسابرس و ریسک پذیری در بانک رابطه وجود دارد.
فرضیه سوم: بین تخصص حسابرس در صنعت و ریسک پذیری در بانک رابطه وجود دارد.
فرضیه چهارم: بین کارایی بانک و ریسک پذیری در بانک رابطه وجود دارد.

روش شناسی پژوهش

این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی است، هدف از تحقیق کاربردی به دست آوردن درک یا دانش لازم برای تعیین ابزاری است که به وسیله آن نیازی مشخص و شناخته شده برطرف گردد؛ لذا تحقیق حاضر از لحاظ هدف کاربردی است. نمونه آماری پژوهش حاضر کلیه بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۱-۱۴۰۰ می باشد. با توجه به طول دوره مورد بررسی، نمونه ها باید به نحوی انتخاب شوند که در این مدت، بانک‌های نمونه بازار فعالی داشته باشند تا امکان آزمون فرضیه ها فراهم شود. بدین منظور نمونه آماری به روش غربالگری بعد از اعمال محدودیت های ذیل بدست می آید:

۱. به منظور قابل مقایسه بودن اطلاعات، پایان سال مالی شرکت‌ها منتهی به ۲۹ اسفند باشد.
 ۲. در دوره (۱۰ ساله) مورد بررسی تغییر دوره مالی نداده باشند.
 ۳. اطلاعات مربوط به متغیرهای انتخاب شده در این پژوهش در دسترس باشد.
 ۴. سهام آن‌ها در بازار معامله شده باشد.
- در نتیجه اعمال شرایط و ملاحظات در نمونه‌گیری حذفی سیستماتیک ۱۰ بانک از جامعه آماری جهت انجام آزمون ها انتخاب شدند. دوره تحقیق ۱۰ سال متوالی می‌باشد بنابراین حجم نهایی نمونه ۹۰ سال-شرکت می باشد.

مدل و متغیرها

مدل اول:

$$\text{risk - taking}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Audit committee}_{it} + \beta_2 \text{SIZE}_{it} + \beta_3 \text{DEP}_{it} + \beta_4 \text{LOA}_{it} + \beta_5 \text{LLR}_{it} + \epsilon_{it}$$

مدل دوم:

$$\text{liquidity risk}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{bank efficiency}_{it} + \beta_2 \text{SIZE}_{it} + \beta_3 \text{DEP}_{it} + \beta_4 \text{LOA}_{it} + \beta_5 \text{LLR}_{it} + \epsilon_{it}$$

متغیر وابسته

ریسک پذیری (risk-taking)

معیاری کلی برای ریسک بانکی Z-SCORE می باشد و به صورت زیر تعریف میشود:

$$z = \frac{\mu ROA + EA}{SD ROA}$$

که: μROA میانگین بازده داراییها (طریق تقسیم سود سالیانه، به کل دارایی شرکت) در سه سال اخیر، EA نسبت حقوق صاحبان سهام به داراییها و SDROA نیز انحراف معیار سه ساله بازده داراییهای بانک است. شاخص Z میزان ثبات بانک را نشان میدهد و معکوس آن احتمال ورشکستگی را بیان میکند (لیون و لون، ۲۰۰۹). مقادیر بالای شاخص Z نشاندهنده ریسک پایین و ثبات بالا برای بانک بوده و مقادیر پایین آن نیز حاکی از ثبات پایین و ریسک پذیری بالا است.

$$ROA = \frac{\text{Net Income}}{\text{Average Total Assets}}$$

متغیر مستقل

اثربخشی کمیته حسابرسی (Audit committee)

دوره تصدی حسابرس: دوره تصدی حسابرس، یکی از معیارهای اندازه گیری کیفیت حسابرسی است که به تعداد سال های متوالی که مؤسسات حسابرسی یک صاحبکار را مورد رسیدگی و حسابرسی قرار می دهند اطلاق می شود. در این پژوهش دوره تصدی حسابرسی یک بار کمتر از ۴ سال و یک بار هم ۴ سال و بیشتر از آن در نظر گرفته می شود، برای شرکت هایی که حسابرس، آنها را به مدت ۴ سال و بیش از ۴ سال حسابرسی کرده باشد مقدار ۱ و در غیر این صورت مقدار ۰ در نظر گرفته می شود.

اندازه حسابرس: به این صورت سنجیده می شود که اگر حسابرس سازمان حسابرسی باشد مقدار ۱ و در غیر این صورت مقدار ۰ می پذیرد.

تخصص حسابرس در صنعت: در این تحقیق از سهم بازار به عنوان شاخصی برای تخصص صنعت حسابرس بهره گرفته می شود. ویلکینز (۲۰۰۲) سهم بازار به صورت زیر محاسبه می شود: جذر مجموع ارزش دفتری دارایی های مشتریان مؤسسه حسابرسی در آن صنعت تقسیم بر جذر مجموع ارزش دفتری دارایی های تمام مشتریان آن مؤسسه حسابرسی. موسساتی در این تحقیق به عنوان متخصص صنعت در نظر گرفته می شوند که سهم بازارشان (یعنی معادله فوق) بیش از $(\frac{1}{2} \times (\text{شرکت های موجود در صنعت} / 1))$ باشد.

کارایی بانک (bank efficiency)

به تبعیت از پژوهش شهرستانی و قبادی (۱۳۸۹) کارایی بانک به روش تحلیل پوششی داده به شرح زیر اندازه گیری شده است:

در این پژوهش، کارایی بانکها با استفاده از مدل زیر اندازه گیری شده است. بر اساس نظریه اقتصاد خرد، تابع تولید یک بنگاه اقتصادی به صورت $Lk(q=q_{\dots})$ است. که در آن، تولید (q) تابعی از میزان به کارگیری نهاده ها، همچون نیروی کار (L) و سرمایه (K) است. از سوی دیگر طبق قضیه دوگانگی می توان تابع هزینه را به شکل عمومی زیر نوشت:

$$TC = TC(q, PL, PK, \dots)$$

که در آن، هزینه TC تابعی از میزان تولید (q) و قیمت نهاده های به کار گرفته شده در تولید است. با این توصیف اگر بانک یک بنگاه اقتصادی در نظر گرفته شود، تولید بانک یعنی تسهیلات اعطایی (X) تابعی از میزان سپرده و سایر نهاده های تولید است. بر این اساس، شکل عمومی تابع هزینه بانک به صورت زیر است:

$$TC=TC(x_1, x_2, x_3, x_4)$$

که در آن:

TC: بیانگر هزینه بانک به عنوان متغیر وابسته است.

۱ X: قیمت نهاده نیروی کار این متغیر از تقسیم هزینه کارکنان به تعداد کارکنان به دست آمده است.

۲ X: قیمت سپرده این متغیر از میانگین موزون نرخ های سود سپرده های بلندمدت و کوتاه مدت با وزن های متناسب با حجم سپرده های بلندمدت و کوتاه مدت محاسبه شده است.

۳ X: قیمت نهاده سرمایه این متغیر از تقسیم هزینه اداری به دارایی ثابت به دست می آید.

۴ X: سال های مشاهده است.

به طور کلی، به منظور اندازه گیری کارایی، بانک به عنوان یک ماشین یا واحد تصمیم گیرنده در نظر گرفته شده است که یک سری ورودی شامل دارایی ثابت، هزینه های عملیاتی، سپرده ها و حقوق صاحبان سهام و یه سری خروجی شامل سود خالص، جمع درآمدها و تسهیلات دارد.

نمونه آماری شامل ۱۰ بانک است پس ۱۰ واحد تصمیم گیری (بانک) وجود دارد که هر کدام ۴ ورودی و ۳ خروجی دارند. مدلی را با n واحد تصمیم گیری، m وردی و s خروجی در نظر میگیریم که به صورت ریاضی می توان به شرح زیر نشان داد.

$$Z_o = \sum_{r=1}^s u_r y_{ro} + w, \quad o=1,2,\dots,n$$

در نهایت ورودی ها با خروجی ها به روش تحلیل پوششی داده ها مقایسه شده و کارایی هر بانک در هر سال به دست خواهد آمد.

متغیرهای کنترلی

اندازه بانک (SIZE): لگاریتم کل دارایی های بانک.

سهم سپرده ها (DEP): کل سپرده ها به کل دارایی ها.

سهم تسهیلات اعطایی (LOA): کل تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها.

ذخیره زیان تسهیلات اعطایی (LLR): ذخیره مطالبات مشکوک الوصول به مجموع اعتبارات اعطایی ناخالص.

یافته های پژوهش

یافته های توصیفی

آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

معمولاً برای بررسی توصیفی داده های جمع آوری شده شاخص های مرکزی هم چون میانگین و شاخص های پراکندگی انحراف معیار، چولگی و کشیدگی برای هر یک از متغیرهای تحقیق ارائه می گردد. در این ارتباط میانگین، اصلی ترین شاخص

مرکزی بوده و متوسط داده‌ها را نشان می‌دهد، به طوری که اگر داده‌ها بر روی یک محور به صورت منظم ردیف شوند، مقدار میانگین دقیقاً نقطه تعادل یا مرکز ثقل توزیع قرار می‌گیرد. انحراف معیار از پارامترهای پراکندگی بوده و میزان پراکندگی داده‌ها را نشان می‌دهد. چولگی نیز از پارامترهای تعیین انحراف از قرینگی بوده و شاخص تقارن داده‌هاست. در صورتی که جامعه از توزیع متقارن برخوردار باشد، ضریب چولگی مساوی صفر، در صورتی که جامعه چوله به چپ باشد، ضریب چولگی منفی و در صورتی که دارای چوله به راست باشد، ضریب چولگی مثبت خواهد بود. کشیدگی نیز شاخص سنجش پراکندگی جامعه نسبت به توزیع نرمال می‌باشد (مؤمنی و قیومی، ۱۳۹۰).

جدول (۱): شاخص‌های توصیفی و آزمون نرمال برای متغیرهای تحقیق

نرمالیتی		توصیفی							متغیرها
معناداری	شاپیرو ویلک	بیشینه	کمینه	کشیدگی	چولگی	میانگین	انحراف معیار	توزیع نرمال	
۰,۱۱۳	۱,۲۰۷	۳۸,۹۸	-۲۳,۶۷	۳,۰۸۷	-۰,۰۳۳	۸,۰۰۵	۱۲,۶۵۴	۹,۹۰۳	ریسک پذیری
۰,۰۰۰	۴,۷۲۸	۱	۰	۵,۶۵۳	۲,۱۵۷	۰	۰,۳۴۱	۰,۱۳۳	دوره تصدی حسابرس
۰,۰۰۰	۴,۰۶۲	۱	۰	۴,۲	۱,۷۸۸	۰	۰,۳۷۴	۰,۱۶۶	اندازه حسابرس
۰,۹۲۳	-۱,۴۲۹	۱	۰	۱,۳۰۶	-۰,۵۵۳	۱	۰,۴۸۴	۰,۶۳۳	تخصص حسابرس در صنعت
۰,۰۱۹	۲,۰۶۹	۰,۸۵	۰,۰۹	۳,۵۶۸	-۰,۷۲۷	۰,۶	۰,۱۵۶	۰,۵۸۶	کارایی بانک
۰,۷۲۲	-۰,۵۸۹	۲۲,۷۵	۱۶,۸۱	۲,۵۲۲	-۰,۲۲۰	۲۰,۰۱	۱,۲۸۷	۱۹,۹۶۹	اندازه بانک
۰,۰۰۰	۶,۷۸۵	۰,۹۱	۰,۰۴	۴,۵۰۹	-۱,۶۹۱	۰,۷۶	۰,۲۴۳	۰,۶۷۲	سهم سپرده‌ها
۰,۰۰۰	۳,۷۱۰	۰,۷۳	۰,۳۶	۳,۲۲۲	-۰,۹۲۰	۰,۶۲	۰,۰۸۶	۰,۶۰۳	سهم تسهیلات اعطایی
۰,۰۱۲	۲,۲۵۱	۰,۰۴	۰	۴,۲۱۷	۰,۷۷۱	۰,۰۱	۰,۰۰۷	۰,۰۱۲	ذخیره زیان تسهیلات اعطایی
آزمون نرمال بودن جملات اخلاقی									
نتیجه	معناداری			آماره			نام مدل		
توزیع نرمال دارد	۰,۷۹۱			۱,۶۵۳			مدل اول		
	۰,۸۰۱			۰,۶۶۱			مدل دوم		
	۰,۶۷۴			۰,۶۷۶			مدل سوم		
	۰,۷۱۶			۱,۱۶۹			مدل چهارم		

اصلی‌ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان‌دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده‌هاست. برای مثال مقدار میانگین برای متغیر اندازه بانک برابر با (۱۹,۹۶۹) می‌باشد که نشان می‌دهد بیشتر داده‌ها حول این نقطه تمرکز یافته‌اند. به طور کلی پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی از یکدیگر یا میزان پراکندگی آن‌ها نسبت به میانگین است. از مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. مقدار این پارامتر برای ریسک‌پذیری برابر با ۱۲,۶۵۴ برای متغیر ذخیره زیان تسهیلات اعطایی برابر با ۰,۰۰۷ می‌باشد که نشان می‌دهد این دو متغیر به ترتیب دارای بیشترین و کمترین انحراف معیار هستند. سطح معناداری آزمون شاپیرو ویلک نیز کمتر از ۵ درصد است از این رو می‌توان گفت که متغیرهای پژوهش از توزیع نرمال برخوردار نیستند. طبق قضیه حد مرکزی

چنانچه تعداد مشاهدات بیش از ۳۰ مشاهده باشد، نیازی به برقراری فرض نرمال بودن متغیرها نیست. همچنین مشاهده می شود که خطاهای مدل از توزیع نرمال برخوردار هستند از این رو نیازی به نرمال بودن یکایک متغیرها نیست.

بررسی ریشه واحد متغیرهای پژوهش

یکی از نکاتی که بایستی همیشه قبل از برآزش مدل ها در نظر داشت بررسی مانایی متغیرهای تحقیق می باشد. نامانایی متغیرها یا به عبارتی تصادفی بودن سری زمانی متغیرها منجر به کاذب شدن مدل رگرسیونی برآورد شده می گردد. اگر متغیرهای سری زمانی مورد استفاده در برآورد ضرایب مدل ناپایا باشند، در حالیکه هیچ رابطه مفهومی بین متغیرهای مدل وجود نداشته باشد، موجب می شود تا استنباطهای نادرستی در مورد میزان ارتباط بین متغیرها انجام گیرد.

جدول (۲): نتایج آزمون مانایی برای متغیرها

هاریس			شرح
نتیجه	سطح معناداری	آماره	
مانا است	۰,۰۰۰	-۳,۵۴۸	ریسک پذیری
مانا است	۰,۰۰۱	-۲,۹۵۳	دوره تصدی حسابرس
مانا نیست	۰,۱۳۲	-۱,۱۱۳	اندازه حسابرس
مانا است	۰,۰۰۰	-۴,۹۷۸	تخصص حسابرس در صنعت
مانا است	۰,۰۰۰	-۶,۱۲۳	کارایی بانک
مانا نیست	۱	۴,۰۰۷	اندازه بانک
مانا است	۰,۰۰۰	-۸,۲۷۷	سهم سپرده ها
مانا است	۰,۰۰۱	-۳,۰۰۷	سهم تسهیلات اعطایی
مانا است	۰,۰۰۰	-۵,۴۵۳	ذخیره زیان تسهیلات اعطایی
آزمون هم جمعی (مانایی جملات خطا)			
نتیجه	سطح معناداری	آماره	نام مدل
مانا است	۰,۰۰۰	-۴,۶۶۲	مدل اول
مانا است	۰,۰۰۰	-۴,۳۸۸	مدل دوم
مانا است	۰,۰۰۰	-۵,۷۵۹	مدل سوم
مانا است	۰,۰۰۰	-۴,۴۶۴	مدل چهارم

مشاهده می شود که همه ی متغیرها (به جز اندازه حسابرس و اندازه بانک) دارای سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می باشند از این رو مانا هستند. در بررسی جملات اخلال (هم جمعی) مشاهده می شود که خطاها دارای سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می باشد از این رو مدل به صورت هم جمعی مانا است و نیازی به مانایی یکایک متغیرها نیست.

بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق

همانند بررسی ویژگی مانایی متغیرها، از دیگر نکات قابل بررسی قبل از برآزش مدل ها، بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق می باشد. در صورت وجود همبستگی قوی بین متغیرها رابطه همخطی پیش می آید. یکی از راه های شناسایی وجود رابطه همخطی بررسی رابطه همبستگی بین متغیرهای مستقل است. یکی از ابزارهایی که برای تشخیص وجود رابطه بین دو متغیر بکار می رود ضریب همبستگی پیرسون می باشد. آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای متغیرهای مستقل که در

جدول زیر آورده شده، نتایج جدول نشان می دهد در هیچ کدام از زوج متغیرهای مستقل رابطه بین آن ها دارای شدت بالایی نمی باشد و در نتیجه ورود همزمان آن ها در مدل ها مورد موجب ایجاد مشکل هم خطی نخواهد شد.

جدول (۳): نتایج آزمون همبستگی بین متغیرهای توضیحی مدل های مورد بررسی تحقیق

متغیرها	نمادها	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
ریسک پذیری	X1	۱								
دوره تصدی حسابرس	X2	-۰,۰۴۳ ۰,۶۸۳	۱							
اندازه حسابرس	X3	۰,۱۳۰ ۰,۲۲۰	۰,۳۵۰ ۰,۰۰۰	۱						
تخصص حسابرس در صنعت	X4	-۰,۰۰۳ ۰,۹۷۳	۰,۱۶۲ ۰,۱۲۵	۰,۳۴۰ ۰,۰۰۱	۱					
کارایی بانک	X5	-۰,۰۷۸ ۰,۴۶۰	-۰,۰۱۷ ۰,۸۶۹	۰,۰۶۳ ۰,۵۵۵	۰,۱۶۵ ۰,۱۲۰	۱				
اندازه بانک	X6	-۰,۱۶۶ ۰,۱۱۶	۰,۰۰۰ ۰,۹۹۳	-۰,۱۶۱ ۰,۱۲۸	۰,۰۰۰ ۰,۹۹۹	۰,۳۸۸ ۰,۰۰۰	۱			
سهم سپرده ها	X7	-۰,۱۴۵ ۰,۱۷۰	۰,۰۵۳ ۰,۶۱۶	۰,۲۳۰ ۰,۰۲۹	۰,۱۵۶ ۰,۱۴۰	-۰,۱۰۰ ۰,۳۴۷	-۰,۰۴۹ ۰,۶۴۵	۱		
سهم تسهیلات اعطایی	X8	۰,۲۲۷ ۰,۰۳۱	۰,۰۸۵ ۰,۴۲۲	۰,۰۲۹ ۰,۷۸۳	-۰,۳۸۴ ۰,۰۰۰	-۰,۰۵۲ ۰,۶۲۰	-۰,۲۱۹ ۰,۰۳۷	-۰,۱۷۸ ۰,۰۹۲	۱	
ذخیره زیان تسهیلات اعطایی	X9	-۰,۰۱۸ ۰,۸۶۳	۰,۰۲۵ ۰,۸۱۳	-۰,۰۳۸ ۰,۷۱۹	-۰,۱۶۰ ۰,۱۳۱	-۰,۰۲۲ ۰,۸۳۶	۰,۲۰۹ ۰,۰۴۷	-۰,۰۹۴ ۰,۳۷۴	-۰,۱۸۰ ۰,۰۸۹	۱

از جدول ضریب همبستگی برای کشف هم خطی ساده استفاده می شود. مشاهده می شود که هیچ یک از ضرایب بین متغیرهای مستقل بیش از ۸۰ درصد نیست و این مورد بیانگر عدم وجود همبستگی شدید بین متغیرهای مستقل است و هم خطی ساده وجود ندارد و برای بررسی هم خطی چندگانه از آزمون تورم واریانس استفاده شده که نتایج نشان داد هم خطی چندگانه نیز بین متغیرهای مستقل وجود ندارد.

آزمون اف لیمر

در برآورد مدل پانل دیتا با دو حالت کلی روبرو هستیم. حالت اول این است که عرض از مبدأ برای کلیه مقاطع یکسان است که در این صورت با مدل پولد دیتا (pool data) مواجه هستیم. حالت دوم عرض از مبدأ برای تمام مقاطع متفاوت است که به این حالت پانل دیتا (panel data) گفته می شود. برای شناسایی دو حالت فوق از آزمونی به نام اف- لیمر استفاده می شود. پس در صورتی که سطح معنی داری آزمون f از ۰,۰۵ کمتر باشد از مدل پانل دیتا و در صورتی که از ۰,۰۵ بزرگ تر باشد از مدل پولد دیتا استفاده می شود. حال با توجه به مدل زیر آزمون F لیمر را برای مدل اول الی چهارم محاسبه می شود.

جدول (۴): آزمون اف لیمر

سطح معنی داری	آماره	مدل ها
۰,۰۱۰	۲,۷۲	مدل اول
۰,۰۱۱	۲,۷۰	مدل دوم
۰,۰۱۳	۲,۶۳	مدل سوم
۰,۰۰۹	۲,۷۹	مدل چهارم

از آنجا که سطح معنی داری این آزمون کمتر از ۵٪ است بنابراین می توان نوع داده ها را پنل در نظر گرفت.

جدول (۵): آزمون هاسمن

سطح معنی داری	آماره	مدل ها
۰,۳۳۲	۵,۷۴	مدل اول
۰,۳۳۱	۵,۷۵	مدل دوم
۰,۰۷۴	۱۰,۰۲	مدل سوم
۰,۳۱۴	۵,۹۲	مدل چهارم

سطح معناداری آزمونناول و چهارم هاسمن بیشتر از ۵ درصد است از این رو اثرات تصادفی در برابر اثرات ثابت مورد پذیرش قرار می گیرند.

بررسی ناهمسانی واریانس

یکی از روش های شناسایی وجود واریانس ناهمسان در مدل استفاده از آزمون بروش پاگان می باشد. در این آزمون فرض صفر دلالت بر همسانی واریانس ها دارد. در این آزمون اگر مقدار بدست آمده برای prob کمتر از ۰/۰۵ باشد فرض صفر یعنی فرض همسانی واریانس ها رد می گردد. در صورت ناهمسان بودن واریانس ها باید از روش eglS و در صورت همسان بودن واریانس ها از روش OLS استفاده شود. در نرم افزار ایویوز در حالت پانل دیتا، نمی توان ناهمسانی واریانس را بررسی نمود، از این رو از آزمون والد تعدیل شده در نرم افزار استاتا برای بررسی ناهمسانی واریانس استفاده شده است.

جدول (۶): آزمون ناهمسانی واریانس

سطح معنی داری	آماره	شرح
۰,۰۰۰	۵۱,۹۱	مدل اول
۰,۰۰۰	۶۳,۰۴	مدل دوم
۰,۰۰۰	۵۸,۸۲	مدل سوم
۰,۰۰۰	۶۶,۱۸	مدل چهارم

همان گونه که مشاهده می شود مقدار بدست آمده برای سطح معنی داری در این آزمون کمتر از ۰,۰۵ می باشد از این رو در مدل مشکل ناهمسانی واریانس وجود دارد. لازم به توضیح است که این مشکل در تخمین نهایی فرضیه ها رفع گردیده (با روش وزن دهی به داده ها از طریق دستور gls) است.

آزمون خود همبستگی مانده های مدل

در کارهای رگرسیونی فرض میشود که خطاهای مشاهده شده دو به دو ناهمبسته هستند. اگر این فرض در اصل درست نباشد، انتظار خواهیم داشت که نمودار مانده ها در برابر ترتیب زمان، برای آشکار شدن عدم برقراری این فرض، ما را کمک

کند. به رابطه همبستگی یک متغیر با یک دوره قبل خود، خود همبستگی مرتبه اول گویند. خودهمبستگی سریالی رابطه بین متغیر داده شده با خود ولی با یک وقفه در فواصل زمانی مختلف می باشد.

جدول (۷): آزمون خودهمبستگی سریالی

شرح	آماره	سطح معنی داری
مدل اول	۳,۳۹۸	۰,۱۰۲
مدل دوم	۳,۳۲۳	۰,۱۰۵
مدل سوم	۳,۵۲۱	۰,۰۹۷
مدل چهارم	۳,۷۱۴	۰,۰۹۰
همان گونه که مشاهده می شود مقدار بدست آمده برای سطح معنی داری در این آزمون بیشتر از ۰,۰۵ می باشد از این رو در مدل مشکل خودهمبستگی سریالی وجود ندارد.		

نتایج فرضیه اول

بین دوره تصدی حسابرِس و ریسک پذیری در بانک رابطه وجود دارد.

جدول (۸): تخمین نهایی مدل رگرسیونی اول

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره Z	معناداری	هم خطی
دوره تصدی حسابرِس	۰,۰۵۱	۰,۰۱۲	۴,۱۱	۰,۰۰۰	۱,۱۳
اندازه بانک	۰,۰۴۹	۰,۰۰۳	۱۵,۷۴	۰,۰۰۰	۱,۰۹
سهام سپرده ها	-۰,۰۵۸	۰,۰۱۶	-۳,۵۳	۰,۰۰۱	۱,۰۸
سهام تسهیلات اعطایی	۰,۰۰۱	۰,۰۴۷	۰,۰۳	۰,۹۷۹	۱,۰۶
ذخیره زیان تسهیلات اعطایی	-۲,۳۱۷	۰,۵۱۶	-۴,۴۸	۰,۰۰۰	۱,۰۲
عرض از مبدا	-۰,۳۳۶	۰,۰۷۶	-۴,۴۱	۰,۰۰۰	
سایر آماره های اطلاعاتی					
ضریب تعیین تعدیل شده		آماره والد		سطح معناداری آماره والد	
۷۶ درصد		۵۵,۲۳		۰,۰۰۰	
دوربین واتسون		۲,۱۷			

نتیجه فرضیه: مشاهده می شود متغیر دوره تصدی حسابرِس دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می باشد از این رو می توان گفت که بین دوره تصدی حسابرِس و ریسک پذیری در بانک رابطه وجود دارد. کیفیت برازش مدل: ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۷۶ درصد است که نشان می دهد متغیرهای توضیحی توانسته اند ۷۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. سطح معناداری والد نیز کمتر از ۵ درصد است که نشان می دهد مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است.

نتایج فرضیه دوم

بین اندازه حسابرِس و ریسک پذیری در بانک رابطه وجود دارد.

جدول (۹): تخمین نهایی مدل رگرسیونی دوم

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره Z	معناداری	هم خطی
اندازه حسابرِس	۰,۰۶۵	۰,۰۰۸	۸,۱۶	۰,۰۰۰	۱,۱۲
اندازه بانک	۰,۰۵۲	۰,۰۰۲	۲۲,۰۰	۰,۰۰۰	۱,۱۲
سهام سپرده ها	-۰,۰۸۲	۰,۰۱۲	-۶,۵۲	۰,۰۰۰	۱,۱۱

۱,۰۸	۰,۷۱۵	-۰,۳۷	۰,۰۳۵	-۰,۰۱۳	سهم تسهیلات اعطایی
۱,۰۸	۰,۰۰۰	-۶,۲۱	۰,۳۸۶	-۲,۳۹۶	ذخیره زیان تسهیلات اعطایی
	۰,۰۰۰	-۶,۵۹	۰,۰۵۷	-۰,۳۷۷	عرض از مبدا
سایر آماره های اطلاعاتی					
سطح معناداری آماره والد		آماره والد		ضریب تعیین تعدیل شده	
۰,۰۰۰		۱۱۲,۰۲		۸۶ درصد	
۲,۰۲				دوربین واتسون	

نتیجه فرضیه: مشاهده می شود متغیر اندازه حسابرس دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می باشد از این رو می توان گفت بین اندازه حسابرس و ریسک پذیری در بانک رابطه وجود دارد. کیفیت برازش مدل: ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۸۶ درصد است که نشان می دهد متغیرهای توضیحی توانسته اند ۸۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. سطح معناداری والد نیز کمتر از ۵ درصد است که نشان می دهد مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است.

نتایج فرضیه سوم

بین تخصص حسابرس در صنعت و ریسک پذیری در بانک رابطه وجود دارد.

جدول (۱۰): تخمین نهایی مدل رگرسیونی سوم

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره Z	معناداری	هم خطی
تخصص حسابرس در صنعت	۰,۰۶۵	۰,۰۰۵	۱۱,۸۵	۰,۰۰۰	۱,۳۵
اندازه بانک	۰,۰۵۰	۰,۰۰۱	۲۶,۲۳	۰,۰۰۰	۱,۲۶
سهم سپرده ها	-۰,۰۶۶	۰,۰۱۰	-۶,۵۷	۰,۰۰۰	۱,۱۴
سهم تسهیلات اعطایی	-۶,۴۳۶	۵,۵۶۸	-۱,۱۶	۰,۲۵۱	۱,۰۹
ذخیره زیان تسهیلات اعطایی	-۱,۴۳۰	۰,۳۲۵	-۴,۴۰	۰,۰۰۰	۱,۰۶
عرض از مبدا	-۰,۴۹۷	۰,۰۴۸	-۱۰,۲۰	۰,۰۰۰	
سایر آماره های اطلاعاتی					
ضریب تعیین تعدیل شده		آماره والد		سطح معناداری آماره والد	
۹۱ درصد		۱۷۵,۲۳		۰,۰۰۰	
۲,۰۱				دوربین واتسون	

نتیجه فرضیه: مشاهده می شود متغیر تخصص حسابرس در صنعت دارای ضریب منفی و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می باشد از این رو می توان گفت که بین تخصص حسابرس در صنعت و ریسک پذیری در بانک رابطه وجود دارد. کیفیت برازش مدل: ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۹۱ درصد است که نشان می دهد متغیرهای توضیحی توانسته اند ۹۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. سطح معناداری والد نیز کمتر از ۵ درصد است که نشان می دهد مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است.

نتایج فرضیه چهارم

بین کارایی بانک و ریسک پذیری در بانک رابطه وجود دارد.

جدول (۱۱): تخمین نهایی مدل رگرسیونی چهارم

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره Z	معناداری	هم خطی
کارایی بانک	۰,۰۶۲	۰,۰۲۶	۲,۳۷	۰,۰۲۰	۱,۲۹
اندازه بانک	۰,۰۴۶	۰,۰۰۳	۱۳,۹۹	۰,۰۰۰	۱,۲۱
سهم سپرده ها	-۰,۰۵۴	۰,۰۱۵	-۳,۴۴	۰,۰۰۱	۱,۱۲
سهم تسهیلات اعطایی	۰,۰۰۰	۰,۰۴۵	-۰,۰۲	۰,۹۸۷	۱,۱۰
ذخیره زیان تسهیلات اعطایی	-۲,۱۸۱	۰,۵۰۴	-۴,۳۳	۰,۰۰۰	۱,۰۷
عرض از مبدا	-۰,۳۱۴	۰,۰۷۴	-۴,۲۲	۰,۰۰۰	
سایر آماره های اطلاعاتی					
ضریب تعیین تعدیل شده	آماره والد		سطح معناداری آماره والد		
۷۸ درصد	۵۹,۸۹		۰,۰۰۰		
دوربین واتسون			۲,۰۶		

نتیجه فرضیه: مشاهده می شود متغیر کارایی بانک دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می باشد از این رو می توان گفت که بین کارایی بانک و ریسک پذیری در بانک رابطه وجود دارد. کیفیت برازش مدل: ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۷۸ درصد است که نشان می دهد متغیرهای توضیحی توانسته اند ۷۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. سطح معناداری والد نیز کمتر از ۵ درصد است که نشان می دهد مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است.

نتیجه گیری و پیشنهادات

بانکداری یکی از با اهمیت ترین فعالیتهای اقتصاد به شمار می آید. بانکها با سازماندهی و هدایت دریافتها و پرداختها می توانند مبادلات بازرگانی را تسهیل و موجب گسترش بازارها و رشد و شکوفایی اقتصاد شوند بانکها به عنوان فعالان اصلی بازار پولی در راستای سیاست های بانک مرکزی با قبض و بسط اعتبارات بانکی و هدایت وجوه از بخشی به بخش دیگر بر عملکرد متغیرهای کلان اقتصادی اثر میگذارند از سوی دیگر ارتباط صحیح بین نظامهای مالی و تولیدی در هر کشور از مهمترین عوامل رشد و توسعه اقتصادی کشورها محسوب میشود تجهیز و تخصیص منابع سرمایه گذاری به فعالیتهای اقتصادی از طریق بازار مالی انجام میپذیرد که بازار اعتبارات بانکی قسمتی از این بازار است در واقع بانکها به عنوان یک کانال ارتباطی بین پس انداز کنندگان و سرمایه گذاران برای استفاده بهینه و کارا از عامل سرمایه عمل میکنند در ایران با توجه به ساختار اقتصادی کشور و به دلایلی همچون عدم توسعه بازارهای سرمایه و سایر شبکههای غیربانکی و، قراردادی تأمین مالی بخشهای واقعی اقتصاد بر عهده شبکه بانکی است و کارکرد صحیح این سیستم منوط به استفاده صحیح از منابع جمع آوری شده است. این امر مستلزم بررسی و ارزیابی صحیح ریسکهای پیش رو و شناخت روشهای مقابله با این مخاطرات است نظام مالی و بانکی با توجه به ویژگیهای خاص آن با انواع گوناگونی از ریسک و مخاطره مواجه میباشد که از جمله میتوان به ریسک اعتباری ریسک نقدینگی، ریسک بازار اشاره نمود. بنابراین شناسایی و کنترل مقدار و میزان هر یک از این ریسکها در جایگاه خود برای بخش مالی و بانکی بسیار پراهمیت است. ریسک اعتباری به این دلیل در نهادهای پولی و اعتباری حائز اهمیت است که منابع به کار گرفته شده برای تخصیص در حقیقت بدهی نهاد پولی به سهامداران مردم و بانکهاست و به جریان نیفتادن این منابع میتواند اعتباردهی و قدرت تأدیه بدهی نهاد پولی را تضعیف کرده و آن را با ورشکستگی مواجه سازد با توجه به ماهیت فعالیت بانکها این ریسک جزء جدا نشدنی از صنعت بانکداری است لذا با وجود تغییر نظام بانکی ایران از بانکداری متعارف به بانکداری بدون ربا و بکارگیری ابزارهای نوین مالی در این صنعت

همچنان با این نوع ریسک مواجه است و به دنبال روشهایی برای مدیریت آن میباشد با عنایت به موارد مذکور، واضح است که شناسایی و بررسی عوامل مؤثر بر ریسک اعتباری میتواند از وقوع زیان قصور و امها و به تبع آن بحران بانکی جلوگیری نماید. در این راستا پژوهش حاضر به بررسی این سوال می پردازد که اثربخشی کمیته حسابرسی و کارایی بانک با ریسک پذیری چه رابطه ی دارد؟

جامعه آماری تحقیق حاضر، کلیه بانکهای های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۹۱ الی ۱۴۰۰ می باشد. که پس از اعمال محدودیت های تحقیق تعداد ۹ بانک به عنوان نمونه مورد مطالعه در این تحقیق انتخاب شدند. پس از اندازه گیری متغیرهای تحقیق از تجزیه و تحلیل رگرسیون خطی چند متغیره مبتنی بر تکنیک داده های پانل برای آزمون فرضیه های تحقیق استفاده گردید.

در پژوهش حاضر این نتیجه حاصل شد که: بین دوره تصدی حسابرس، اندازه حسابرس و تخصص حسابرس با ریسک پذیری بانک رابطه مستقیم معناداری وجود دارد. همچنین بین کارایی بانک و ریسک پذیری بانک رابطه مستقیم معناداری وجود دارد.

در این راستا کوآنگ (۲۰۲۱) در پژوهشی به بررسی نظارت بر ریسک پذیری بانکها توسط کمیته های حسابرسی و کمیته های شرعی پرداخت نتایج مطالعه وی نشان میدهد که تعهد یک حسابرسی به استقلال تعداد، جلسات و تخصص مالی به طور منفی بر ریسک پذیری بانکهای متعارف تاثیر میگذارد که نشان میدهد اثر بخشی بالای کمیته های حسابرسی آنها ممکن است فعالیت های ریسک پذیری بانکها را محدود کند با این حال چنین رابطه هایی در بانکهای اسلامی مشهود یا مشاهده نشده است در عوض با یک مکانیزم انتقال متفاوت نسبت اعضای زن و تخصص مالی در کمیته های شریعت تاثیر منفی بر ریسک پذیری دارد اما اندازه کمیته شریعت تاثیر مثبتی بر ریسک پذیری در بانکهای شریعت دارد. این نتایج نشان میدهد که اثر بخشی بالای تعهد شریعت میتواند رفتارهای ریسک پذیری را در بانکهای اسلامی محدود کند.

- سازمان بورس اوراق بهادار برای مشخص شدن ارزش واقعی بانکها، شفاف سازی اطلاعاتشان و درک بهتر عملکردشان، قوانین و مقرراتی را اتخاذ کنند که واحدهای اقتصادی از ابزارهای استفاده نمایند که از کمیته حسابرسی اثربخش برخوردار باشد تا این مهم منجر به کاهش ریسک های مرتبط با کسب و کار بانکی شود.

- با توجه به نتایج همواره استفاده کنندگان صورتهای مالی هنگام تجزیه تحلیل برای خرید سهام بانکها به متغیرهایی مانند اثربخشی کمیته حسابرسی توجه داشته باشند زیرا این متغیر منجر به کاهش ریسک های مرتبط با کسب و کار بانکی می شود.

- همچنین با توجه به اینکه هدف مدیران این است که اعتماد مالکان شرکت را فراهم کنند پس بایستی این نکته را در نظر بگیرند که همواره به دنبال کاهش انحرافات بازده دارایی ها و نسبت تسهیلات غیر جاری باشند که سرمایه گذاری در واحد اقتصادی را به شکل بهینه افزایش دهد در همین راستا یکی از عوامل محدود کننده برا دو متغیر مذکور، می تواند تالش برای استقرار کمیته حسابرسی اثر بخش باشد.

- وجود سهامداران عمده باعث افزایش ریسک پذیری بانکها و در نتیجه تضعیف ثبات سرمایه بانک خواهد شد. لذا مناسب است نهادهای قانون گذار نسبت تعیین مقرراتی در خصوص میزان تمرکز مالکیت در بانکها اقدام نمایند.

- بانک ها می بایست به منظور مدیریت وجوه نقد بانک، بازگشت به موقع منابع و جلوگیری از بلوکه شدن وجه نقد به سررسید سپرده ها و تسهیلات توجه کرده و آنها را با یک دیگر تطبیق دهند، به بیان دیگر بانکها همواره ورود و خروج منابع خود را بطور مستمر مورد پالایش قرار دهند.

- پیشنهاد می شود بانک ها در اعطای تسهیلات به مشتریان با دقت و حساسیت بیشتری عمل نمایند و به نموداری چون سابقه اعتباری و اخذ تضامین مناسب توجه نمایند زیرا اعطای تسهیلات بالا و عدم بازگشت اصل و فرع وام ها کاهش سودآوری بانک را به همراه خواهد داشت.
- پیشنهاد می شود بانک ها در اعطای تسهیلات به مشتریان با دقت و حساسیت بیشتری عمل نمایند و به نموداری چون سابقه اعتباری و اخذ تضامین مناسب توجه نمایند زیرا اعطای تسهیلات بالا و عدم بازگشت اصل و فرع وام ها کاهش سودآوری بانک را به همراه خواهد داشت.
- پیشنهاد می شود بانک ها در انتخاب نسبت های مالی برای درجه بندی شعب دقت کنند؛ چون در صورت یکسان نبودن اهمیت هر یک از نسبت ها، امکان پذیرش نادرست وجود خواهد داشت و این منجر به پایین آمدن کارایی و در نهایت عدم استفاده صحیح از منابع می شود.
- به سرمایه گذاران در بازار سرمایه که در صنعت بانکداری سرمایه گذاری می کنند پیشنهاد می شود به بررسی ریسک اعتباری بانک مورد نظر توجه داشته و آنرا مورد بررسی قرار دهند.
- بانک ها باید هزینه نگهداری نقدینگی و هزینه کمبود نقدینگی را همراه با هم در نظر گرفته و به منظور نظارت بر فرآیند مدیریت بهینه نقدنگی خود سیستم موثر و کارآمدی داشته باشند.

منابع

- ✓ اعتمادی حسین، بنی شریف، عباس، (۱۳۸۸)، امکان سنجی ایجاد کمیته حسابرسی صاحب کار در ایران مجله حسابداری، رسمی، شماره ۷، صص ۴۷-۵۳.
- ✓ افشار کاظمی، محمد علی، ستایش، محمدرضا، محرابیان، سعید، انوری، کرمعلی، (۱۳۸۵)، ارزیابی کارایی نسبی شعب بانک توسعه صادرات ایران با مدل تحلیلی پوششی داده ها بانک و اقتصاد، شماره ۷۵، صص ۱-۲.
- ✓ حیدری نژاد، قدرت الله، جمشیدی نوید، بابک، قنبری، مهرداد، (۱۴۰۰)، ارتباط بین اثربخشی کمیته حسابرسی و ریسک حسابرسی، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۵۲، صص ۱-۱۴.
- ✓ شاه آبادی، ابوالفضل، صالحیان بهروز، محمد، (۱۳۹۹)، ارزیابی کارایی شعب بانک توسعه صادرات ایران، اقتصاد و تجارت نوین، سال پانزدهم، شماره ۱، صص ۱۷-۲۹.
- ✓ طالب نیا، قدرت اله، وکیلی فرد، حمیدرضا، شهسواری، منصوره، (۱۳۸۹)، تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر جلب نظر سرمایه گذاران جهت سرمایه گذاری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، فصلنامه حسابداری مدیریت دوره ۳، شماره ۱، صص ۷۴-۸۷.
- ✓ علوی طبری، سیدحسین، عصابخش، راضیه، (۱۳۸۹)، نقش کمیته حسابرسی و بررسی موانع ایجاد و به کارگیری آن در ایران مجله پیشرفتهای حسابداری، شماره ۲، صص ۱۵۵-۱۷۷.
- ✓ علوی، سید مصطفی، قائمی، محمدحسین، (۱۳۹۶)، آسیب شناسی کمیته های حسابرسی، دانش حسابرسی سال هفدهم، شماره ۶۸، صص ۹۴-۱۰۹.
- ✓ قلیچی، فائزه، احسانی، فاطمه، مهدی زاده، آرزو، قلیچی، ایمان، (۱۳۹۱)، ارزیابی کارایی شعب بانک پارسیان با استفاده از روش تحلیل پوششی داده ها (DEA)، چهارمین کنفرانس ملی تحلیل پوششی داده ها، بابلسر، دانشگاه مازندران.
- ✓ محرابیان، سعید، صابر ساعتی، مهندی، علی، هادی، (۱۳۹۰)، ارزیابی کارایی شعب بانک اقتصاد نوین با ترکیبی از روش شبکه عصبی و تحلیل پوششی داده ها تحقیق در عملیات در کاربردهای آن (ریاضیات کاربردی)، دوره ۸۰، شماره ۴، صص ۱-۱۷.

- ✓ محمود آبادی، حمید، زمانی، زینب، (۱۳۹۵)، بررسی رابطه بین ریسک پذیری شرکت و عملکرد مالی با تاکید بر سازوکارهای راهبردی شرکتی، مطالعات تجربی حسابداری مالی، دوره ۱۲، شماره ۴۹، صص ۱۴۱-۱۷۰.
- ✓ مسگرپور امیری، فاطمه، یدالله زاده طبری، ناصر علی، (۱۳۹۳)، ارزیابی کارایی بانکها با استفاده از تحلیل پوششی داده و بررسی ارتباط آن با نسبتهای مالی پژوهشنامه اقتصاد و کسب و کار، دوره ۵، شماره ۳۸، صص ۲۹-۵۱.
- ✓ معظمی گودرزی، محمدرضا، جابر انصاری، محمدرضا، معلم، آذر، شکیبا، محبوبه، (۱۳۹۳)، کاربرد تحلیل پوششی دادهها در ارزیابی کارایی نسبی و رتبه بندی شعب بانک رفاه استان لرستان و مقایسه نتایج آن با روش TOPSIS فصلنامه پژوهشهای اقتصادی دوره ۱۴، شماره ۱، صص ۱۱۵-۱۳۶.
- ✓ هادی نژاد دار سرا، منیژه، نظریان، رافیک، پیری، فریدون، (۱۳۹۲)، بررسی کارایی بانک های دولتی و خصوصی بر اساس شاخصهای بانکداری الکترونیک با استفاده از روش تحلیل پوششی داده ها (DEA)، فصلنامه علوم اقتصادی، دوره ۷، شماره ۲۳، صص ۱۷۷-۲۰۲.
- ✓ یاری، حسن، باغومیان، رافیک، (۱۴۰۰)، توانایی مدیریتی و رفتار ریسک پذیری شرکت، مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۷، شماره ۷۲، صص ۴۷-۶۱.
- ✓ Al-Shaer., H aly., S. and Steven, T. (2017) “ Audit committees and financial reporting quality: evidence from UK environmental accounting disclosures “, Journal of Applied Accounting Research, 18, 221-.
- ✓ Berger, A. N., & Humphrey, D. B. (1997). Efficiency of financial institutions: International survey and directions for future research. European Journal of Operational Research, 98(2), 175-212. [https://doi.org/10.1016/S0377-2217\(96\)00342-6](https://doi.org/10.1016/S0377-2217(96)00342-6).
- ✓ Böhm, F., Bollen, L And Hassink, H. (2016) ”Audit Committee Charter Scope: Determinants And Effects On Audit Committee Effort”, International Journal of Auditing, 20: 2,119-132
- ✓ Chang, K. C., Lin, C. L., Cao, Y., and Lu, C. F. (2011). Evaluating branch efficiency of a Taiwanese bank using data envelopment analysis with an undesirable factor. African Journal of Business Management, vol.5, No.8, pp.3220-3228.
- ✓ Cheng, I.-H., Hong, H., & Scheinkman, J. A. (2010) Yesterday’s heroes: Compensation and creative risktaking). Journal of Finance 70 2 839-879 <https://doi.org/10.1111/jofi.12225> (pp. 0898-2937).
- ✓ Firoozi, M. and Magan, M. (2022), "Audit committee members' proximity to corporate headquarters and audit fees", Managerial Auditing Journal, Vol. 37 No. 8, pp. 1062-1090. <https://doi.org/10.1108/MAJ-05-2020-2684>.
- ✓ Ho, S.M., Wong, K. (2001). A study of the relationship between corporate governance structures and the extent of voluntary disclosure. Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, 10, 139-156.
- ✓ Huang, L. Y., Lai, G. C., McNamara, M., & Wang, J. (2011). Corporate governance and efficiency: Evidence from US property-liability insurance industry. Journal of Risk and Insurance, 78(3), 519-550 <https://doi.org/10.1111/j.1539-6975.2011.01410.x>.
- ✓ Kais Bouslah, K., Kryzanowski, L., M'Zali, B. (2018). Social Performance and Firm Risk: Impact of the Financial Crisis. Journal of J Bus Ethics, 149, 643-669.
- ✓ Kalu, E. O., Shieler, B., & Amu, C. U. (2018). Credit Risk Management and Financial Performance of Microfinance Institutions in Kampala, Uganda. Independent. Journal of Management and Production, 9(1), 153-169.
- ✓ Karimi, A. (2014). Credit risk modeling for commercial banks. International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences, Vol. 4, No. 3, pp. 187-192.

- ✓ Keune, M, and Johnstone, K. (2015) "Audit Committee Incentives and the Resolution of Detected Misstatements", *Auditing a Journal of Practice & Theory*, 34: 4, 109–137.
- ✓ Klein, A.. (2002). Audit committee, board of director characteristics, and earnings management. *Journal of Accounting and Economics*, 33(3), 375-400.
- ✓ Komal, B., Bilal, Ye, C. and Salem, R. (2022), "The impact of audit committee effectiveness on firms' outcomes in China: a systematic review", *International Journal of Accounting & Information Management*, Vol. 30 No. 5, pp. 583-599. <https://doi.org/10.1108/IJAIM-05-2022-0101>
- ✓ Menon, K., & Williams, J. D. (1994). The use of audit committees for monitoring. *Journal of Accounting and Public Policy*, 13(2), 121–139. [https://doi.org/10.1016/0278-4254\(94\)90016-7](https://doi.org/10.1016/0278-4254(94)90016-7)
- ✓ Minton, B. A., Taillard, J., & Williamson, R. (2011). Do Independence and financial expertise of the board matter for risk taking and performance? Available at SSRN 1787126.
- ✓ Mostafa, M. M. (2009). Modeling the efficiency of top Arab banks: A DEA-neural network approach. *Expert Systems with Applications*, Vol. 36, No.1, PP. 309–320.
- ✓ Nazari, M. and Alidadi, M. (2013). Measuring credit risk of bank customers using artificial neural network. *Journal of Management Research*, Vol. 5, No. 2, pp. 17-27.
- ✓ Nguyen, Quang Khai, (2022). "Audit committee structure, institutional quality, and bank stability: evidence from ASEAN countries." *Finance Research Letters*, Elsevier, vol. 46(PA).
- ✓ Papanikolaoul, N. I. (2004). 12. How output diversification affects bank efficiency and risk: An intra-EU comparison study. *Transmission des entreprises familiales: droits de donation et droits de succession: région wallonne, région flamande, région de Bruxelles-capitale*, 5, 229 https://www2.aueb.gr/conferences/Crete2008/papers_doctoral/Papanikolaou2.pdf.
- ✓ Pathan, S. (2009). Strong boards, CEO power and bank risk-taking. *Journal of Banking & Finance*, 33(7), 1340–1350. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2009.02.001>.
- ✓ Saleh, N. M., Iskandar, T. M., & Rahmat, M. M. (2007). Audit committee characteristics and earnings management: Evidence from Malaysia. *Asian Review of Accounting* 15 147–163 <https://doi.org/10.1108/13217340710823369>.
- ✓ Stafford, K. (2016) "Audit Committee roles and responsibilities in two English public sector settings", *Managerial Auditing Journal*, 31, 848870.
- ✓ Sultana, N., (2015). Audit committee characteristics and accounting conservatism. *International Journal of Auditing*. 19(2), 88-102.
- ✓ Sun, J., & Liu, G. (2014). Audit committees' oversight of bank risk-taking. *Journal of Banking & Finance*, 40, 376–387. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2013.12.015>.
- ✓ Tsai-lien Yeh. (2010) Bank loan loss provision decisions: Empirical analysis of Taiwanese banks. *Journal of Financial Services Marketing* 14, 278-289.
- ✓ Zahra, S. A., & Pearce, J. A. (1989). Boards of directors and corporate financial performance: A review and integrative model. *Journal of Management*, 15(2), 291–334. <https://doi.org/10.1177/014920638901500208>.
- ✓ Zgarni I., Halioui Kh., Zehri, F. (2016). Audit Committee Effectiveness, Audit Quality and Earnings Management: Evidence from Tunisia, *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 58(2), 179 - 196.